

Mauzoleum marszałka G.L. von Blüchera

Pełna nazwa: **Grobowiec i mauzoleum feldmarszałka Gebharda Leberechta Blüchera księcia Wahlstatt**

Wcześniejsza nazwa: **Blücher-Mausoleum (1853-1945)**

Data budowy: **1853**

Miejsce: **pow. wrocławski, gm. Kąty Wrocławskie, Krobielowice**

Kim był marszałek von Blücher?

Jego pełne nazwisko brzmi: Gebhard Leberecht Fürst Blücher von Wahlstatt. Urodzony 16.XII.1742 r. w Rostocku feldmarszałek pruski. W 1760 roku wstąpił do armii pruskiej, do elitarnego 8 Regimentu Huzarów w Słupsku, dowodzonego przez generała Wilhelma von Bellinga. Początki jego kariery wojskowej nie wskazywały na to, że dostąpi on najwyższych zaszczytów w armii. Z powodu dość luźnego podejścia do życia i obowiązków dopiero w 1771 r. Awansował na kapitana kawalerii. Gdy wniósł zażalenie, został ukarany kilkumiesięcznym aresztem. W 1773 r. wobec braku perspektyw i niejako zmuszony, rozstał się z armią, aż na 14 lat. Ponownie do niej wstąpił w 1787 r. Został przyjęty w stopniu majora kawalerii do swojej starej jednostki, którą później w latach 1794-1819 dowodził. Był to późniejszy słynny 5 Pomorski Regiment Husarski, zwany od koloru kurtek Regimentem Czerwonych Huzarów. Był dowódca armii pruskiej w bitwach pod Waterloo, Lipskiem, Budziszynem, Lützen, Brienne-le-Château, Craonne, Laon, nad Kaczawą i podczas Kampanii Sześciodniowej. Pomimo podeszłego wieku, brał czynny udział w walkach. Zatrzymał Napoleona pod Waterloo, za co został odznaczony najwyższym odznaczeniem wojskowym Prus - gwiazdą Krzyża Wielkiego Krzyża Żelaznego. Odznaczenie to nazwano od jego nazwiska *Blücherstern*. Zwany był „Marszałkiem Naprzód”, ponieważ jego najczęstszą komendą było „Naprzód” (niem. Vorwaerts). Zmarł 12.IX.1819 roku w Krobielowicach.

Historia

Historia mauzoleum zaczęła się na długo przed jego zbudowaniem, a dokładnie 34 lata wcześniej. W 1819 r., kiedy marszałek zmarł, sprawą jego pochówku zajął się jego były podwładny i przyjaciel, gen. Hans von Zieten. Przez rok zabalsamowane zwłoki marszałka leżały w kościele w pobliskich Wotkowicach. Po roku przeniesiono je i uroczystie złożono do krypty, która znajduje się z tyłu mauzoleum. Oprócz istniejącej krypty planowano budowę grobowca. Pierwotnie miał on być w kształcie piramidy, na której ściętym wierzchołku spoczywałby lew, a po bokach stanęłyby dwa sfinksy. Obok mauzoleum planowany był domek strażnika i dozorczy. Funkcję tą objął dożywotnio wieloletni ordynans zmarłego, wachmistrz z 5 Pułku Huzarów, niejaki Schmidt. Rok później, mając już miejsce i fundusze na budowlę, hrabia zlecił wydobycie granitu z kamieniołomu w Sobótce-Górcie. Jako, że był to ogromny blok kamienny o wymiarach ok. 4x8 m i wadze ok. 600 t, zajęło to aż trzy lata. Niestety przeliczono się trochę z siłami i okazało się, że przetransportowanie takiego kolosa na ówczesne czasy okazało się niemożliwe. W 1826 roku zmniejszono głaz i w ciągu dwóch lat przesunięto go zaledwie o 4 km. w okolice Rogowa Sobóckiego, co było ¼ całej odległości (16 km). Po takich trudnościach prace przerwano na 20 lat z powodów technicznych i finansowych.

W międzyczasie w 1840 r. w Paryżu wielki wódz Francuzów doczekał się grobowca w bogatym Pałacu Inwalidów. Pokonany Napoleon w pięknym pałacu i grobowcu, a zwycięzca von Blücher w zwykłej krypcie? Nowy władca Fryderyk Wilhelm IV chcąc ponownie przywołać wspomnienie o zapomnianym bohaterze, powołał zespół, który miał za zadanie opracować nowy projekt grobowca. Głównym architektem projektu był J.H. Strackowi. Wzorem grobowca był rzymski Tivoli. Do jego budowy wykorzystano ten sam gładz leżący koło Rogowa Sobóckiego, który miał być przeznaczony na wcześniejszy projekt grobowca, ale w mniejszych kawałkach. Wykonaniem zajął się wrocławski kamieniarz Bungenstab. Budowę rozpoczęto w 1846 roku, którą ukończono w 1852 (bez dachu i zwornika). Dach miał zostać wykonany ze strzebińskiego granitu, ponieważ był bardziej odporny na warunki atmosferyczne. Aby go przewieźć do Krobielowic, zbudowano specjalną platformę mogącą przewieźć 20-tonowy kamień. Po drodze poszerzano drogi i wzmacniano mosty. Medalion von Blüchera wieńczący szczyt budowli wykonał rzeźbiarz H. Berges, uczeń słynnego Chrystiana D. Raucha. W wejściu były żeliwne drzwi i wewnętrzna kuta krata.

Tak więc, po 34 latach marszałka przeniesiono z grobowca do mauzoleum. W przyziemi urządzono kaplicę, a pod nią, w miedzianym sarkofagu złożono zwłoki marszałka, jego żony i córki. Bardzo podniosła uroczystość pogrzebowa, na którą przybył sam król i wielu notabli, odbyła się 28.VIII.1853 r.

Po II Wojnie Światowej w 1945 roku, sarkofag otwarto, a zmumifikowane zwłoki marszałka i rodziny sprofanowano, rozebrano także zniszczony Dom Strażnika. Z inicjatywy attache wojskowego ambasady Niemiec wiosną 1996 r. jednostki armii niemieckiej Bundeswehry i Wojska Polskiego przeprowadziły prace zabezpieczające i porządkowe wokół obiektu.

Architektura

Mauzoleum ma kształt okrągłej wieży zwieńczonej półkolistą kopułą wykonaną z granitu o średnicy 4,5 m. Budowla wykonana z granitu podstawę do wysokości ok. 3 m ma o rzucie kwadratu o bokach ok. 3,5 m. Kwadratowa część ma u dołu cokół, a u góry gzyms. Na okrągłej części budowli umieszczono marmurowy medalion przedstawiający popiersie marszałka okryte lwią skórą, łapa lwa zwiślała przez dolną niszę. Niestety medalion jest uszkodzony i twarzy nie można rozpoznać,

widać jednak szatę i zwisającą lwią łapę. Wejście do mauzoleum chroni metalowa krata. Nad wejściem był złocony napis:

"DEM FÜRSTEN BLÜCHER VON WAHLSTATT
DIE KÖNIGE
FRIEDRICH WILHELM III
FRIEDRICH WILHELM IV
UND DAS HEER
VOLLENDET MDCCCLIII"

(tłumaczenie: *"Księciu Blücherowi von Wahlstatt królowie Fryderyk Wilhelm III, Fryderyk Wilhelm IV i armia. Ukończono 1853"*).

Obecnie jest on zniszczony i niezbyt czytelny, ale wiedząc co na nim było, można dojrzeć w nim oryginalny napis.

Wewnątrz mauzoleum, przy tylnej jego ścianie, stoi drewniany krzyż. Dwie granitowe płyty przekrywały niegdyś trumny, obecnie jednej płyty brakuje. Metalowe uchwyty do ich podnoszenia wykonane są w kształcie wieńca z liści. Ceglana wnęka pod płytami ma wysokość ok. 0,5 m.

Z tyłu za mauzoleum znajduje się krypta. Grobowiec o wymiarach 3x5 m przekryty jest betonowym dwuspadowym dachem. Wejście do niej zostało zabetonowane. Do krypty prowadzą schodki, a na niższy poziom dwa biegi schodków po obu stronach.

Pierwotnie teren wokół grobowca ogrodzony był siatką, a bramę zdobiły dwa pozłacane orły. W latach 1903-1904 grobowiec i mauzoleum były remontowane. W 1938 r. teren wokół otoczono niskim kamiennym murkiem obłożonym granitem. Fragment tego muru zachował się do dzisiaj.

Gdzie się znajduje?

Mauzoleum znajduje się niedaleko Krobielowic, przy drodze 346 do Kątów Wrocławskich.